

**Directie Financiële
Markten**

Auteur

Team Sancties

Sancties@Minfin.nl

www.minfin.nl

Datum

12 augustus 2020

Leidraad Financiële Sanctieregelgeving

Disclaimer: aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend. De teksten van de formele regelgeving zijn doorslaggevend.

Inhoudsopgave

1. Algemeen overzicht sanctieregelgeving	4
1.1 Inleiding	4
1.2 De Sanctiewet 1977	5
1.3 De verschillende sanctiemaatregelen van toepassing in Nederland	7
1.4 Bestuursrechtelijk toezicht financiële sanctiemaatregelen	7
1.5 Regeling toezicht Sanctiewet 1977	8
1.5.1 Doelstelling van de sanctieregelgeving	9
1.5.2 'Principle based' benadering	9
1.5.3 Relatie	10
1.5.4 Tijdig handelen en bewaarplicht	10
1.5.5 Meldprocedure	10
1.6 De relatie tussen de Wwft en de Sanctiewet	11
1.7 De Financial Action Task Force (FATF)	11
1.8 De rol van het Ministerie van Financiën bij ontheffingen en vergunningen	12
1.9 Sanctieregelgeving en de maatschappelijke sector	12
2. Veelgestelde vragen	14
2.1 Algemene vragen over sanctieregelgeving	14
2.2 De Nationale Sanctielijst Terrorisme (Sanctieregeling terrorisme 2007-II)	16
2.3 Gevolgen voor gesanctioneerde personen	18
2.3.1 Nationale sanctielijst terrorisme	18
2.3.2 Internationale sancties	21
2.4 Sanctieregelgeving voor financiële instellingen en trustkantoren	21
2.5 Sanctieregelgeving voor overige bedrijven of beroepsgroepen	23
2.6 Vergunningen en ontheffingen	27

Introductie

De Sanctiewet 1977 (hierna: Sanctiewet) wijst de minister van Financiën samen met de minister van Buitenlandse Zaken aan als verantwoordelijke ministers voor het beleid op de uitvoering van financiële sancties in Nederland. Daarnaast betreft de minister van Buitenlandse Zaken de minister van Financiën bij de totstandkoming van sanctiemaatregelen. De minister van Financiën heeft op bepaalde terreinen ook regelgevende bevoegdheid.

Deze leidraad dient als algemene uitleg van het Ministerie van Financiën over de werking van financiële sanctiemaatregelen in Nederland. Ook is het doel om de uitvoering van deze sanctiemaatregelen voor betrokken partijen te verduidelijken. Wanneer er gesproken wordt over financiële sanctiemaatregelen in deze leidraad gaat het om sanctiemaatregelen die volgens Nederlands en Europees recht geldig zijn.

Deze leidraad bestaat uit een algemeen gedeelte waarin een introductie wordt gegeven van de financiële sanctiemaatregelen die gelden in Nederland, waarna een lijst met veelgestelde vragen volgt. Deze vragen zijn onder andere geïnspireerd door vraagstukken die publieke en private partijen hebben gedeeld met het Ministerie van Financiën.

Deze leidraad is een collectie van interpretaties van het Ministerie van Financiën. De toetsing over de juiste toepassing van sanctiemaatregelen is aan de rechter voorbehouden.

De minister van Financiën is ook de bevoegde autoriteit voor het beoordelen van ontheffings- en vergunningsverzoeken op financiële sanctiemaatregelen. In de specifieke sanctie-instrumenten (EU-verordeningen of nationale regelingen) wordt aangegeven op grond van welke voorwaarden (bijvoorbeeld voor primaire levensbehoeften, juridische bijstand of humanitaire gronden) de minister van Financiën als bevoegde autoriteit een ontheffing kan verlenen. Per casus wordt getoetst aan die voorwaarden. In dit document wordt dit proces toegelicht.

Verzoeken voor ontheffingen of vergunningen en andere vragen over sanctieregels kunt u per mail sturen naar sancties@minfin.nl of richten aan het volgende adres:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

1. Algemeen overzicht sanctieregelgeving

1.1 Inleiding

Sanctiemaatregelen zijn dwingende, niet-militaire, politieke instrumenten die worden ingezet bijvoorbeeld als reactie op schendingen van internationaal recht, schendingen van mensenrechten door regimes die rechtsstatelijke en democratische beginselen niet eerbiedigen of bij bestrijding van terrorisme of proliferatie van massavernietigingswapens. Deze sanctiemaatregelen zijn gericht op het limiteren van de handelingscapaciteit van specifieke aangewezen (rechts)personen en/of entiteiten.¹ Deze (rechts)personen en/of entiteiten kunnen variëren van bijvoorbeeld terroristische groepen en hun leden tot aan hooggeplaatste personen of onderdelen van buitenlandse staten.

Internationale ontwikkelingen leiden geregeld tot het uitvaardigen van nieuwe sanctiebesluiten op EU-niveau. Het gaat dan om de vaststelling van EU-Raadsbesluiten, die soms zelfstandige sancties instellen en soms uitvoering geven aan VN-sancties, waaraan mede door EU-sanctieverordeningen uitvoering wordt gegeven. De lijst van landen waarop sanctieregelingen van toepassing zijn is omvangrijk en is continu aan verandering onderhevig. Het is daarom raadzaam om goed op de hoogte te blijven van de actuele sanctiemaatregelen.

Er zijn verschillende soorten sancties.² Dit document gaat in op regelgeving over financiële sanctiemaatregelen ten aanzien van natuurlijke en rechtspersonen personen ter bestrijding van het financieren van terrorisme. Andere soorten zijn:

- **Handelsbeperkingen**
Een voorbeeld is een geheel of gedeeltelijk verbod op de handel in speciale producten, of hieraan verbonden technologie. Voorbeelden van zulke speciale producten zijn: diamanten, mineralen, olie of petrochemische producten.
- **Wapembargo's**
Dit is een verbod op import en export van militaire goederen, zoals wapens en legervoertuigen.
- **Reis- en visumbepalingen voor bepaalde personen**

Iedereen moet zich aan sanctieregels houden. De Sanctiewet is van toepassing op iedereen die zich in Nederland bevindt, op alle Nederlandse (rechts)personen en alle Nederlanders buiten Nederland. Alle (rechts)personen en ondernemingen begaan een economisch delict als zij de sanctieregelgeving op basis van de Sanctiewet niet naleven. Het Openbaar Ministerie (OM) is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke vervolging van overtredingen van de Sanctiewet.

Een aantal specifieke financiële ondernemingen, zoals banken en verzekeraars, én trustkantoren hebben voor de sanctieregelgeving te maken met extra verplichtingen ten aanzien van hun bedrijfsvoering omtrent naleving van de Sanctiewet. Dit volgt uit afdeling 5 Sanctiewet. Deze ondernemingen vervullen namelijk een sleutelpositie als het gaat om toegang tot financiële middelen. Deze verplichtingen worden toegelicht in paragraaf 1.4 en 1.5.

In 1.2 wordt de systematiek van de Sanctiewet uitgelegd. In 1.3 wordt beschreven welke sanctiemaatregelen gelden in Nederland. In 1.4 wordt ingegaan

¹ Naar deze groepen kan ook worden gerefereerd als 'personen en organisaties', zoals bijvoorbeeld opgenomen in de Sanctieregeling terrorisme 2007-II. Tussen 'organisaties' of 'entiteiten' wordt in het kader van sanctieregelgeving geen verschil in gemaakt. In deze leidraad zal '(rechts)personen of entiteiten' worden gebruikt.

² Met 'sancties' wordt in dit document niet bedoeld op strafrechtelijke sancties.

op de rol van DNB en AFM als toezichhouders op de naleving van de Sanctiewet door afdeling 5-instellingen, waarna in 1.5 ook de Regeling Toezicht Sanctiewet wordt besproken. In 1.6 wordt de verhouding tussen de Sanctiewet en de Wet witwassen en financiering van terrorisme (Wwft) besproken. In 1.7 wordt ingegaan op de Financial Action Task Force (FATF) en sanctiemaatregelen, en in 1.8 wordt gekeken naar de rol van het Ministerie van Financiën bij ontheffingen en vergunningen.

1.2 De Sanctiewet 1977

De Sanctiewet geeft de bevoegdheid aan de minister van Buitenlandse Zaken om uitvoering te geven aan internationale sancties via ministeriële regelingen, zogeheten sanctieregelingen. Daarnaast is de Sanctiewet de basis van het systeem van toezicht op financiële sanctiemaatregelen in Nederland.³ Naast nationale sanctieregelingen kunnen sanctiemaatregelen van de Verenigde Naties of de Europese Unie komen. Deze internationale sanctieregimes worden vervolgens ook met een ministeriële regeling op nationaal niveau ondersteund.⁴ Het Ministerie van Buitenlandse Zaken houdt een overzicht bij van alle ministeriële regelingen die op basis van de Sanctiewet zijn aangenomen.⁵

Verenigde Naties (VN)

VN-sanctiemaatregelen worden door middel van resoluties van de Veiligheidsraad afgekondigd. Resoluties waarin de Veiligheidsraad sancties oplegt, moeten volgens internationaal recht door alle leden van de VN worden geïmplementeerd. Voor EU lidstaten wordt dit gedaan via EU Raadsbesluiten genomen in het kader van het EU Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB), op grond van artikel 29 VEU.⁶ Om uitvoering te geven aan de Raadsbesluiten op onderwerpen die onder de bevoegdheden van de EU vallen kan de EU op grond van artikel 215 VWEU sanctieverordeningen aannemen. Deze sanctieverordeningen worden hierna uitgelegd onder 'Europese Unie (EU)'.

Met betrekking tot implementatie en naleving van VN-sanctieregimes die via EU-sanctieverordeningen geïmplementeerd worden, geldt dat op het moment dat er een wijziging is van de lijst van gesanctioneerde (rechts)personen en entiteiten op het niveau van de VN-Veiligheidsraad, en deze wijziging nog niet verwerkt is in EU-sanctieverordening, de wijzigingen van toepassing zijn met ingang van het tijdstip van bekendmaking van de wijziging door de VN.⁷ Dat de wijziging nog niet verwerkt is in de bijlage op EU-niveau is dus niet noodzakelijk om de wijziging van toepassing te laten zijn.

Voor een totaaloverzicht van op welke (rechts)personen en entiteiten VN-sanctiemaatregelen van toepassing zijn, houdt de VN een geconsolideerde lijst van gesanctioneerde (rechts)personen en entiteiten bij.⁸ Deze geconsolideerde lijst kan worden betrokken bij het screenen van personen en entiteiten.

Europese Unie (EU)

De Europese Unie kan ook zelf sanctiemaatregelen nemen. Sanctiemaatregelen die de EU zelf neemt zijn politieke beslissingen die worden genomen door de Raad van de Europese Unie. Vervolgens worden deze besluiten omgezet in EU-sanctieverordeningen indien de maatregelen liggen op het terrein dat valt onder een bevoegdheid van de EU, als hiervoor beschreven bij het kopje 'Verenigde

³ Zie afdeling 5 Sanctiewet.

⁴ Dit wordt verder uitgelegd onder het kopje 'Europese Unie'.

⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003296/2020-05-21/0/informatie#Basis>.

⁶ Art. 31 lid 2 Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU).

⁷ Sanctieregeling overbrugging tenuitvoerlegging sanctieresoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties 2019.

⁸ <https://www.un.org/securitycouncil/content/un-sc-consolidated-list>.

Naties (VN)'. Verordeningen op basis van artikel 215 VWEU zijn verbindend en direct van toepassing in Nederland.

In navolging van deze EU-sanctieverordeningen op grond van VN- of EU-besluiten worden op nationaal niveau ministeriële regelingen aangenomen door de minister van Buitenlandse Zaken. Deze 'sanctieregelingen' hebben drie doelen: het eerste doel is strafbaarstelling als economisch delict van de verbodsbepalingen in de EU-sanctieverordeningen. Het tweede doel betreft de aanwijzing van de bevoegde autoriteiten voor het toezicht en het verlenen van ontheffingen of vergunningen. Deze bevoegdheden worden afhankelijk van de aard van de sancties (beperkingen aan goederen- en dienstenverkeer, of aan financieel verkeer) geplaatst bij de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking of de minister van Financiën. Het derde doel is implementatie van de sancties in EU-Raadsbesluiten die onder de bevoegdheid vallen van de lidstaten zoals een wapenembargo.

Voor een totaaloverzicht van op welke(rechts)personen en entiteiten EU-sanctiemaatregelen van toepassing zijn houdt de Europese Commissie (EC) een geconsolideerde lijst van gesanctioneerde (rechts)personen en entiteiten bij.⁹ Deze lijst kan worden betrokken bij het screenen van personen en entiteiten.

Ook houdt de EC de 'EU Sanctions Map' bij, zijnde een interactieve website waar per land wordt weergegeven welke sancties of handelsbeperkingen daarop van toepassing zijn.¹⁰ Dit is een belangrijke aanvulling, omdat bepaalde sanctiemaatregelen niet op de geconsolideerde lijst zijn opgenomen omdat zij zich slechts beperken tot een verbod op het verlenen van bepaalde financiële diensten aan een gespecificeerde groep (rechts)personen en/of entiteiten. De desbetreffende sanctieverordening geeft hierover in dat geval meer informatie over.

De EC en de Raad van de EU hebben een aantal documenten gepubliceerd waarin zij nader ingaan op de toepassing van EU-sanctiemaatregelen.¹¹ Het is raadzaam om deze documenten te hanteren bij vragen over de sanctiemaatregelen.

Nederland

De Sanctiewet bepaalt dat sanctiemaatregelen op nationaal niveau slechts genomen kunnen worden om te voldoen aan internationale afspraken.¹² Dit betekent dat sanctiemaatregelen die in Nederland gelden gebaseerd zijn op internationaalrechtelijke verplichtingen. Ze zijn in ministeriële regelingen vastgelegd en besluiten die zien op specifieke (rechts)personen en/of entiteiten.

De belangrijkste ministeriële regeling op nationaal niveau ter bestrijding van het financieren van terrorisme is de Sanctieregeling Terrorismen 2007-II, die gebaseerd is VN-Veiligheidsresolutie 1373 (2001). Deze resolutie schept voor VN-lidstaten de internationaal bindende verplichting om het financieren van terrorisme te bestrijden en de tegoeden, andere financiële activa of andere economische middelen van (rechts)personen en organisaties die zich bezighouden met terroristische activiteiten of die faciliteren, te bevriezen. Dit heeft geleid tot de Nationale Sanctielijst Terrorismen: de openbare lijst waarop alle (rechts)personen en entiteiten zijn genomen op wie die bevroeringsmaatregel van toepassing is.¹³ De procedures met betrekking tot de totstandkoming en de

⁹ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/8442/Consolidated%20list%20of%20sanctions.

¹⁰ <https://www.sanctionsmap.eu/>.

¹¹ <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/sanctions/>;
https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/sanctions_en.

¹² Art. 2 lid 1 Sanctiewet.

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/08/27/nationale-terrorisielijst>.

beëindiging van deze bevrozingsmaatregelen zijn vastgelegd in een openbaar protocol.¹⁴

Verschiede nationale overheidsinstanties geven nog verder informatie over hoe om te gaan met sanctiemaatregelen.¹⁵ De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) geeft bijvoorbeeld adviezen aan ondernemers als deze zaken willen doen met landen die onder een sanctieregime vallen.¹⁶ Ook heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken in relatie tot Iran een specifiek handboek opgesteld hoe om te gaan met de sancties tegen Iran.¹⁷

1.3 De verschillende sanctiemaatregelen van toepassing in Nederland

Een bevrozingsmaatregel is een preventieve bestuursrechtelijke maatregel. Een effectieve inzet van deze maatregel vereist dat de effecten tot stand komen voordat de gerichte (rechts)personen en entiteiten worden gealarmeerd, zodat zij geen preventieve acties kunnen nemen. Daarom is een bevrozingsmaatregel ook direct bij publicatie van kracht.

In beginsel zijn de volgende drie vormen van financiële sancties te onderscheiden:

- een gebod tot het bevrozen van tegoeden van aangewezen (rechts)personen of entiteiten;
- een verbod om rechtstreeks dan wel niet rechtstreeks middelen ter beschikking te stellen aan deze (rechts)personen of entiteiten;
- een verbod of restricties op het verlenen van (bepaalde) financiële diensten.

Het bevrozen van tegoeden is geen strafrechtelijke maatregel. De tegoeden worden dus niet afgepakt. De tegoeden dienen te worden vastgehouden door de organisatie die de tegoeden beheert, bijvoorbeeld een bank.

Deze drie vormen van financiële sancties zijn in beginsel gelijktijdig van toepassing op een persoon of entiteit, met als doel dat die persoon of entiteit wordt afgesloten van het financiële verkeer. De exacte maatregelen die van toepassing zijn op een gesanctioneerde persoon of entiteit zijn beschreven in de desbetreffende sanctieverordening of sanctieregeling.

Het kan ook zijn dat slechts een verbod of restricties op het verlenen van bepaalde financiële diensten van toepassing is. Een voorbeeld hiervan is te vinden in (Sanctie)verordening (EU) 833/2014, waarbij het verboden is om bepaalde lange termijn kredieten te verstrekken aan bepaalde specifiek genoemde (financiële) marktpartijen.¹⁸ De Europese Commissie heeft uitleg gegeven bij deze verbodsbepaling.¹⁹

1.4 Bestuursrechtelijk toezicht financiële sanctiemaatregelen

Op grond van afdeling 5 van de Sanctiewet heeft de minister van Financiën de bevoegdheid om toezichthouders aan te wijzen voor een aantal categorieën

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2019/02/12/procedures-totstandkoming-en-beeindiging-van-bevrozingsmaatregelen-terrorisme>.

¹⁵ Zie voor een overzicht: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationale-sancties/beleid-voor-internationale-sancties>.

¹⁶ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/internationaal-ondernemen/landenoverzicht/zakendoen-sanctielanden>.

¹⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/06/05/handboek-iran>.

¹⁸ Verordening (EU) nr. 833/2014 van de Raad betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren.

¹⁹ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/ukraine-crisis/>.

financiële ondernemingen, zoals banken en verzekeraars, en trustkantoren.²⁰ Ook kan de minister van Financiën extra regels stellen met betrekking tot de bedrijfsvoering en de administratieve organisatie van deze instellingen.²¹ Voor deze instellingen gelden dus aanvullende eisen inzake de naleving van de sanctieregelingen naast de algemene verbodsbepaling die voor iedereen geldt. De uitwerking hiervan is te vinden in de Regeling Toezicht Sanctiewet 1977 die in paragraaf 1.5 wordt toegelicht.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB) (gezamenlijk: de toezichthouders) zijn belast met het bestuursrechtelijk toezicht op de naleving van de Sanctiewet door de instellingen genoemd in afdeling 5 (artikel 10).²² De toezichthouders richten zich in het kader van de Sanctiewet op vastgestelde voorschriften voor de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC-maatregelen). Daartoe hebben beide toezichthouders gezamenlijk de Regeling Toezicht Sanctiewet 1977 vastgesteld op grond van de Sanctiewet. Deze regeling trad op 1 oktober 2005 in werking. De toezichthouders beoordelen en handhaven op de effectiviteit van de door de instellingen getroffen procedures en maatregelen die zijn gericht op de naleving van de sanctiewetgeving.

De Regeling toezicht Sanctiewet 1977 omvat onder meer een meldplicht aan DNB of AFM (zie de tabel hieronder) voor het geval de identiteit van een relatie overeenkomt met die van een (rechts)persoon of entiteit als bedoeld in de sanctieregelgeving. De meldplicht wordt nader uitgewerkt in paragraaf 1.6.

Art. 10 van de Sanctiewet wijst de volgende financiële ondernemingen met de daaraan gekoppelde toezichthouder aan:

Beleggingsdienstverleners	AFM
Beleggingsinstellingen	AFM
Icbe's	AFM
Banken	DNB
Wisselinstellingen	DNB
Pensioenfondsen	DNB
Verzekeraars	DNB
Trustkantoren	DNB
Elektronischgeldinstellingen	DNB
Betaaldienstverleners	DNB
Cryptodienstverleners	DNB

1.5 Regeling toezicht Sanctiewet 1977

In de Regeling toezicht Sanctiewet 1977 wordt voorgeschreven dat melding wordt gedaan zodra geconstateerd is dat de identiteit van een relatie overeenkomt met die van een (rechts)persoon of entiteit, genoemd in de sanctieregelgeving. De meldprocedure is te vinden op de websites van de AFM en DNB.²³ De instellingen moeten bij de melding gebruik maken van het door de toezichthouders voorgeschreven meldformulier.

Gezien de diversiteit aan instellingen waarop de regeling van toepassing is, zal de wijze waarop zij invulling geven aan de bepalingen van de regeling (de AO/IC-maatregelen) verschillen. Daarom moeten de instellingen zelf bepalen welke

²⁰ Art. 10 Sanctiewet.

²¹ Art. 10b Sanctiewet.

²² Aanwijzingsregeling rechtspersonen Sanctiewet 1977.

²³ Zie <https://www.toezicht.dnb.nl/2/50-221960.jsp> en <http://www.digitaal.loket.afm.nl/nl-NL/Diensten/aifm-beleggingsinstellingen/Pages/melding-sanctiewet.aspx>.

maatregelen nodig zijn voor de naleving van de sanctieregelingen. De toezichthouder kijkt of de genomen maatregelen voldoende effectief zijn vanuit een 'principle-based' benadering, die hierna nader wordt toegelicht. In het geval dat een instelling de controle van de administratie uitbesteed aan een derde, blijft de uitbestedende instelling te allen tijde verantwoordelijk voor de naleving van de regeling. De AO/IC-maatregelen, zoals opgenomen in artikel 2 van de Regeling toezicht Sanctiewet 1977, dienen ten minste te zien op een adequate controle van de administratie op het identificeren van relaties die overeenkomen met (rechts)personen en entiteiten als bedoeld in de sanctieregelgeving met het oog op het bevriezen van financiële middelen van die relatie en het voorkomen van het ter beschikking stellen van financiële middelen of diensten aan die relatie. Bij het vaststellen van de AO/IC-maatregelen verdient een viertal aspecten bijzondere aandacht: (a) de doelstelling van de sanctieregelgeving, (b) de 'principle based' benadering, (c) de relatie en (d) het direct handelen en de bewaarplicht. Deze worden hierna toegelicht.

DNB en de AFM kunnen een aanwijzing geven aan een instelling of een last onder dwangsom of een bestuurlijke boete opleggen als de instelling naar hun oordeel onvoldoende uitvoering geeft aan de sanctieregelgeving.²⁴ Daarnaast is overtreding van de Sanctiewet een economisch delict en kan de overtreder strafrechtelijk worden vervolgd door het Openbaar Ministerie.²⁵

1.5.1 Doelstelling van de sanctieregelgeving

Het uitgangspunt is dat instellingen handelen in lijn met de doelstellingen van de sanctieregelgeving en dat de te treffen AO/IC-maatregelen aansluiten bij die doelstellingen.

De sanctieregelgeving op het gebied van financieel verkeer (de financiële sanctiemaatregelen) heeft als doel dat geen geld of andere financiële of economische middelen, al dan niet direct, ter beschikking komen of worden gesteld aan (rechts)personen en entiteiten genoemd in de sanctieregelgeving. Dit betekent onder meer dat financiële middelen die door dergelijke (rechts)personen en entiteiten worden aangehouden bevroren moeten worden.

Daarnaast bestaat financiële sanctieregelgeving die ziet op andere normen dan diegene die zien op het bevriezen van financiële middelen, zoals bijvoorbeeld de sanctiemaatregelen tegen de Russische Federatie zoals in paragraaf 1.3 uitgelegd. Deze sanctiemaatregelen verbieden onder andere het verlenen van lange termijn kredieten aan bepaalde (financiële) marktpartijen. Een instelling zal dus ook maatregelen moeten nemen om te voorkomen dat ze meewerkt aan transacties die het voorgaande doel hebben. De naleving van de sanctieregelgeving kan dus verschillende werkwijzen vereisen voor het controleren van de administratie en dus voor het treffen van AO/IC-maatregelen.

1.5.2 'Principle based' benadering

De te treffen AO/IC-maatregelen zullen er toe moeten leiden dat een instelling in staat is haar administratie zodanig in te richten dat ze, kort gezegd, financiële middelen van in de sanctieregelgeving genoemde (rechts)personen en entiteiten kan detecteren en bevriezen en de toezichthouder daarover onverwijld kan informeren. De instelling bepaalt daarbij zelf op welke wijze zij die controle uitvoert en wat daarvoor nodig is. Van de instelling wordt verwacht dat ze een eigen risico-inschatting maakt op basis waarvan zij maatregelen treft ter

²⁴ Art. 10ba en Art. 10c Sanctiewet.

²⁵ Art. 1 Wet op de economische delicten.

uitvoering van de Regeling toezicht Sanctiewet 1977. Een risicoanalyse van de hele organisatie is daartoe noodzakelijk. Een voorbeeld van een risicoanalyse is de inschatting dat de organisatie met specifieke derde landen het risico loopt op het begaan van sanctieschendingen doordat de organisatie daar bepaalde diensten/producten biedt aan bepaalde (rechts)personen en entiteiten. Met die wetenschap dienen maatregelen getroffen te worden die dit risico beheersbaar maken. Als er geen maatregelen tegenover te zetten zijn, als maatregelen teveel inspanning vergen of teveel rest-risico met zich meebrengen dan wordt het risico niet aangegaan. Bij sanctiemaatregelen geldt dat er eigenlijk vrijwel geen sprake kan zijn van een acceptabel niveau aan restrisico's omdat de materiële verbodsbepalingen van sanctieregelgeving dient te worden nageleefd.

1.5.3 Relatie

Met de term relatie wordt bedoeld: iedereen die betrokken is bij een financiële dienst of een financiële transactie.²⁶ Hieronder worden onder meer verstaan: de cliënten van een instelling, de begunstigden van een transactie of product (bijvoorbeeld adressanten van uitkeringen uit een levensverzekering), de uiteindelijk belanghebbende(n) van rechtspersonen, personenvennootschappen, trusts en soortgelijke juridische constructies, correspondent relations en de wederpartij bij een financiële transactie of product (bijvoorbeeld bij een uitkering van een schadeverzekering). Het begrip relatie is daarom breder dan het begrip cliënt en uiteindelijk belanghebbende zoals gedefinieerd in artikel 1 van de Wwft. In paragraaf 1.7 wordt de relatie tussen de Wwft en de Sanctiewet toegelicht.

1.5.4 Tijdig handelen en bewaarplicht

Het spreekt voor zich dat de effectiviteit van de sanctieregelgeving sterk afhankelijk is van het tijdig handelen van een instelling zodra zich een wijziging heeft voorgedaan in de sanctieregelgeving. Van een instelling wordt dan ook verwacht dat ze bij het treffen van AO/IC-maatregelen aandacht besteedt aan de momenten van screening. De instelling kan zelf inschatten wat tijdig handelen betekent.²⁷ Het is echter wel van belang dat instelling onverwijld tegoeden moet bevriezen als er een sanctiemaatregel van toepassing wordt op een relatie, en dat een instelling zich van deze resultaatsverplichting bewust is.

De Regeling toezicht Sanctiewet 1977 kent ook een bewaarplicht.²⁸ Op grond van deze bewaarplicht is de instelling verplicht om de meldingen en de gegevens van rekeningen en van transacties waar de meldingen over gaan te bewaren tot vijf jaar nadat de sanctieregelgeving, waarin de betreffende (rechts)persoon of entiteit is genoemd, niet meer van kracht is op de (rechts)persoon of entiteit. Is het sanctieregime als geheel niet meer van toepassing, dan moeten vanaf dat moment de meldingen en gegevens vijf jaar worden bewaard. De toezichthouder kan te allen tijde informatie opvragen bij een instelling genoemd in artikel 10 Sanctiewet over de naleving van de regeling.

1.5.5 Meldprocedure

Als de identiteit van een relatie overeenkomt met die van een (rechts)persoon of entiteit genoemd in de sanctieregelgeving (een zogenaemde 'hit') moet dit

²⁶ Art. 1 Regeling Toezicht Sanctiewet 1977.

²⁷ Voor meer informatie over screeningsmomenten zie 7.1 e.v. van de DNB Leidraad Wwft en Sanctiewet <https://www.toezicht.dnb.nl/4/6/50-204770.jsp>.

²⁸ Art. 4 Regeling Toezicht Sanctiewet 1977.

worden gemeld aan de toezichthouder. Het gaat dan om overeenkomsten tussen namen en overige te identificeren gegevens, zoals geboortedatum en woonplaats.

Gemeld moet worden: identiteitsgegevens als bedoeld in de Wwft, de omvang van het bevroren saldo, het rekeningnummer, de aard van de relatie, naam- en adresgegevens van de contactpersoon binnen de instelling en de toepasselijke sanctieregeling. Er bestaat een door AFM en DNB opgesteld meldformulier dat voor de melding moet worden gebruikt en ingevuld naar de betreffende toezichthouder moet worden verstuurd. Deze informatie wordt vervolgens ook gedeeld met het Ministerie van Financiën. Als de instelling vervolgens niets verneemt van AFM of DNB moet het tegoed als een daadwerkelijke 'hit' worden beschouwd en bevroren blijven tot nader bericht. Tegoeden moeten bevroren blijven totdat de betreffende sanctieregeling gewijzigd wordt en geen sanctiemaatregel meer van toepassing is op de (rechts)persoon of entiteit. Pas dan houdt de verplichting om te bevriezen en te melden op te bestaan. De instelling heeft zelf de verantwoordelijkheid om op de hoogte te blijven van de geldende sanctiemaatregelen. Als de instelling later informatie ontvangt waaruit blijkt dat het toch geen 'hit' is, kan de instelling contact opnemen met de toezichthouder om te kijken of de tegoeden vrijgegeven kunnen worden.

1.6 De relatie tussen de Wwft en de Sanctiewet

De sanctieregelingen gelden voor iedereen (dus ook voor niet-financiële ondernemingen zoals juridische beroepsgroepen en accountants) en daarom zullen alle Wwft-instellingen maatregelen moeten nemen om te voorkomen dat zij in strijd met de sanctieregelingen handelen. Zo is een notaris bijvoorbeeld strafbaar als deze een verkoopakte passeert waar een persoon bij betrokken is die op een sanctielijst staat. Meer hierover in paragraaf 2.5.

De Wwft wordt vaak samen met de Sanctiewet genoemd, maar de twee wetten brengen andere verplichtingen met zich mee.

De Sanctiewet stelt de verplichting om de identiteit van nieuwe en bestaande relaties te controleren, zodat kan worden nagegaan of deze overeenkomen met personen of entiteiten genoemd op de sanctielijsten. Als dit het geval is, mogen die transacties niet worden gefaciliteerd. Financiële instellingen dienen die verzoeken om financiële diensten of transacties waarbij gesanctioneerde personen of entiteiten betrokken zijn, op grond van het *Besluit melding transacties financiering terrorisme* te melden bij FIU-Nederland. De Wwft stelt de verplichting tot het doen van cliëntonderzoek, zodat duidelijk wordt met wie er zaken wordt gedaan. Transacties vinden wel plaats maar worden doorlopend gemonitord, en voor zover ongebruikelijk, worden ze gemeld bij FIU-Nederland.

Ook gaat het in de Sanctiewet en lagere regelgeving om de 'relatie' en spreekt de Wwft over 'de cliënt'. Met een relatie in de Sanctiewet wordt bedoeld: iedereen die betrokken is bij een financiële dienst of transactie. De verplichting tot naleving strekt hier dus verder dan onderzoek naar alleen uw cliënt en gaat bijvoorbeeld ook om de uiteindelijk belanghebbende (UBO), eventuele gemachtigden en de wederpartij bij een financiële transactie.

Daarnaast gaat de Wwft uit van een *risicogebaseerde benadering* waarbij geldt dat een inschatting moet worden gemaakt van het risico op witwassen of terrorismefinanciering bij bepaalde cliënten. De Sanctiewet daarentegen kent een resultaatverplichting en is *rule-based*, wat betekent dat alle relaties moeten worden gecontroleerd.

1.7 De Financial Action Task Force (FATF)

De Financial Action Task Force (FATF) is een internationaal samenwerkingsverband, opgericht in 1989, wat beleid ontwikkelt en bevordert ter

bescherming van het mondiale financiële systeem tegen het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en de financiering van massavernietigingswapens.

De FATF heeft zogenaamde aanbevelingen (recommendations) ontwikkeld, die worden erkend als de internationale norm voor de bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme en proliferatie. Het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Justitie en Veiligheid zijn verantwoordelijk voor de Nederlandse inbreng en vertegenwoordiging bij de FATF.²⁹ De landen die lid zijn van de FATF, waaronder Nederland, worden op basis van deze aanbevelingen eens in de zoveel jaar geëvalueerd. Deze aanbevelingen hebben ook invloed op het beleid met betrekking tot de implementatie van sanctieregelgeving in Nederland en in de Europese Unie als geheel.³⁰ De aanbevelingen van de FATF op het vlak van sanctiemaatregelen zijn primair gericht op VN-Veiligheidsresoluties, specifiek op het gebied van bestrijding van het financiering van terrorisme en proliferatie van massavernietigingswapens.

1.8 De rol van het Ministerie van Financiën bij ontheffingen en vergunningen

Tot slot is de minister van Financiën de bevoegde autoriteit voor het beoordelen van ontheffings- en vergunningsverzoeken op financiële sanctiemaatregelen. In de specifieke sanctie-instrumenten (EU-verordeningen of nationale regelingen) wordt aangegeven op grond van welke voorwaarden (bijvoorbeeld voor primaire levensbehoeften, juridische bijstand of humanitaire gronden) de minister van Financiën als bevoegde autoriteit een ontheffing kan verlenen. Per casus wordt getoetst aan die voorwaarden. Dit proces wordt nader toegelicht in paragraaf 2.6. Aanvragen voor ontheffingen en vergunningen kunnen worden ingediend bij het Ministerie van Financiën.

Uw aanvraag kan naar sancties@minfin.nl of per post naar:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag.

1.9 Sanctieregelgeving en de maatschappelijke sector

Het Ministerie van Financiën erkent het belang van maatschappelijke organisaties, ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulpverlening, waaronder de levering van medische goederen, maar ook de impact die sanctieregimes hierop kunnen hebben en die vaak gelden in landen waar maatschappelijke organisaties als non-profit organisaties (NPO's) en stichtingen actief zijn.³¹

Om de doorgang van ontwikkelings- en humanitaire goederen en gelden te kunnen faciliteren, staan in sanctiemaatregelen veelal uitzonderingen opgenomen voor humanitaire doelen, ofwel: er zijn gronden voor de afgifte van vergunningen en ontheffingen voor de in- door- of uitvoer van goederen of diensten van humanitaire aard. Het Ministerie van Financiën toetst per casus aan deze uitzonderingen.

²⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiele-sector/misbruik-in-financiele-sector-tegengaan/internationale-aanpak-tegen-witwassen-en-financiering-terrorisme>.

³⁰ Hierbij zijn voornamelijk aanbeveling zes en zeven van belang: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>.

³¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20192020-2464.html>.

Meer informatie over contraterrorisme en het maatschappelijk middenveld vindt u via de rijksoverheid.

2. Veelgestelde vragen

2.1 Algemene vragen over sanctieregelgeving

*In Nederland gelden **VN, EU en nationale sancties** voor **iedereen**. De EU en de VN hebben sanctielijsten met alle (rechts)personen en entiteiten waar bevroeringsmaatregelen op van toepassing zijn. Daarnaast hebben landen zelf, waaronder Nederland, nog **nationale sanctieregimes**. Nederland heeft een Nationale Sanctielijst Terrorisme. Hierop is te vinden op wie de sancties in Nederland van toepassing zijn (meer over de nationale lijst in paragraaf 2.2).*

Vraag 1.

Voor wie geldt de Sanctiewet?

Antwoord 1.

De Sanctiewet geldt voor iedereen: de wet is van toepassing op iedereen die zich in Nederland bevindt, op alle Nederlandse (rechts)personen en Nederlanders buiten Nederland. Personen of organisaties die in verband worden gebracht met terrorisme kunnen op de nationale, de EU of de VN sanctielijst worden geplaatst. Al hun bezittingen worden dan bevroren en dit betekent voor u een verbod om direct of indirect geld of andere financiële of economische middelen ter beschikking te stellen aan personen of entiteiten die op een van deze sanctielijsten staan. Het financieren van terrorisme is namelijk verboden. Het hoeft niet om grote bedragen te gaan; ook het overmaken van een klein bedrag is strafbaar. De overige verplichtingen (meldplicht en toezicht) van de sanctiewet gelden niet voor iedereen. Zie hiervoor de volgende vragen en antwoorden.

Vraag 2.

Wat gebeurt er als ik de Sanctiewet overtreed?

Antwoord 2.

Als u toch geld of andere financiële of economische middelen ter beschikking stelt aan gesanctioneerde personen of entiteiten, oftewel als u bijvoorbeeld een bedrag aan deze personen of entiteiten hebt overgemaakt, dan is dit een overtreding van de Sanctiewet. Het overtreden van de Sanctiewet is een economisch delict. Tevens kan dit een overtreding zijn van artikel 421 van het Wetboek van Strafrecht (financieren van terrorisme). Het OM kan besluiten tot strafrechtelijke vervolging.

Vraag 3.

Op wie zijn sancties van toepassing in Nederland?

Antwoord 3.

De in Nederland geldende sanctiemaatregelen zijn afkomstig van drie verschillende niveaus: VN-niveau, EU-niveau en op nationaal niveau. De EU en de VN hebben geconsolideerde lijsten met alle (rechts)personen en entiteiten waar bevroeringsmaatregelen op van toepassing zijn.³² EU-verordeningen bevatten een standaardbepaling over het toepassingsbereik van de maatregel. VN-maatregelen worden zoals aangegeven in hoofdstuk 1 omgezet via EU-instrumenten. Daarnaast is de EU Sanctions Map van belang.³³ Dit is een interactieve website waar per land wordt weergegeven welke EU-sancties of -handelsbeperkingen daarop van toepassing zijn. Dit is een belangrijke aanvulling, omdat bepaalde

³² EU: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/8442/Consolidated%20list%20of%20sanctions.

VN: <https://www.un.org/securitycouncil/content/un-sc-consolidated-list>.

³³ <https://www.sanctionsmap.eu/>.

sanctiemaatregelen niet op de geconsolideerde lijst zijn opgenomen omdat zij zich slechts beperken tot een verbod op het verlenen van bepaalde financiële diensten aan een gespecificeerde groep aan (rechts)personen en/of entiteiten. De desbetreffende sanctieverordening geeft hierover in dat geval meer informatie.

Voor Nederland is het van belang om de lijsten van de Sanctieregeling Terrorisme 2007 en 2007-II te hanteren.³⁴ Hierop is te vinden op wie de sancties in Nederland van toepassing zijn. De nationale sanctielijst is openbaar en dus voor iedereen

toegankelijk:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/08/27/nationale-terrorismelijst>.

Vraag 4.

Hoe komt een persoon van een sanctielijst af (delisting)?

Antwoord 4.

Voor de nationale sanctielijst terrorisme verwijzen we naar vraag 6 en verder.

Voor sancties voor VN-Veiligheidsraad Resoluties 1267 (ISIL (Da'esh) and Al-Qaida) moet een aanvraag voor 'delisting' gedaan bij de VN Ombudsperson to the ISIL (Da'esh) and Al-Qaida Sanctions Committee.³⁵ Voor overige VN-sanctieregimes kan een aanvraag voor delisting gedaan worden bij het VN Focal Point for Delistings.³⁶

Voor delisting van sancties vastgesteld op EU-niveau moet contact opgenomen worden met de Raad van de Europese Unie.³⁷ Daarnaast kan men op EU-niveau beroep instellen bij het Hof van Justitie van de EU tegen een EU-listing.

Vraag 5.

Wat zijn 'middelen' volgens de nationale sanctielijst terrorisme?

Antwoord 5.

In lid 1 sub a van Sanctieregeling Terrorisme 2007-II wordt een definitie geven van 'middelen'. Hierbij is van belang dat het doel van de Sanctieregeling Terrorisme 2007-II vereist dat deze definitie zo breed mogelijk moet worden gelezen. Het kan hierbij gaan om onroerende en roerende goederen, en register en niet-register goederen. Hetzelfde geldt voor de Sanctieregeling terrorisme 2007.

Vraag 6.

Zijn sanctielijsten vastgesteld op nationaal niveau van andere EU-lidstaten ook van toepassing op mij?

Antwoord 6.

Ook andere EU-lidstaten kennen nationale sanctieregimes, vergelijkbaar met de nationale sanctielijst terrorisme van Nederland. Deze vallen niet onder de Nederlandse Sanctiewet. Dit sluit echter niet uit dat een Nederlandse (rechts)persoon of entiteit bepaalde verplichtingen heeft onder het recht van die andere EU-lidstaat. De nationale sanctielijst terrorisme wordt met andere landen gedeeld. Ook kan een plaatsing op een buitenlandse nationale sanctielijst een belangrijke indicator zijn om verscherpt klantenonderzoek te doen onder de Nederlandse Wwft. Het is daarom raadzaam om deze lijsten te raadplegen.

³⁴ 2007: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0021311/2019-11-20>
2007-II: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/08/27/nationale-terrorismelijst>.

³⁵ <https://www.un.org/securitycouncil/ombudsperson>.

³⁶ <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/delisting/delisting-requests>.

³⁷ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/adoption-review-procedure/>.

Vraag 7.

Zijn sanctielijsten van buitenlandse niet-EU staten, bijvoorbeeld van de Verenigde Staten, ook van toepassing op mij?

Antwoord 7.

Sanctielijsten van niet-EU lidstaten vallen niet onder de Nederlandse Sanctiewet. Ook hier kunnen die buitenlandse lijsten echter een indicator zijn om verscherpt klantenonderzoek te doen onder de Wwft.

Wanneer niet-EU lidstaten sancties instellen dient ook de antiboycotverordening (het zgn. Blocking Statute)³⁸ te worden geraadpleegd. De EU stelde de antiboycot-verordening in 1996 vast als reactie op de extraterritoriale sanctiewetgeving van de Verenigde Staten gericht op Cuba, Iran en Libië. De antiboycotverordening heeft tot doel de extraterritoriale werking van sancties van derde landen te beperken wanneer deze de belangen van de personen en rechtspersonen genoemd in artikel 11 van de verordening raakt (hierna EU-operatoren). Hierbij gaat het om de in de bijlage van de antiboycotverordening opgenomen Amerikaanse sancties (maatregelen gericht tegen Cuba, Lybië en Iran) waarvan de EU de extraterritoriale werking in strijd acht met het internationaal recht. Een van de belangrijkste bepalingen van deze verordening is het verbod voor EU-entiteiten (gedefinieerd in artikel 11 van de verordening) om gevolg te geven aan eisen of verboden, met inbegrip van verzoeken van buitenlandse rechters, die gebaseerd zijn op de in de bijlage van de antiboycotverordening genoemde sanctiewetgeving van derde landen (vooralnog staat er enkel Amerikaanse sanctiewetgeving op de bijlage).

2.2 De Nationale Sanctielijst Terrorisme (Sanctieregeling terrorisme 2007-II)

*De Nationale Sanctielijst Terrorisme is de Nederlandse sanctielijst waarop (rechts)personen of organisaties staan wiens **tegoeden bevroren** zijn. Dit betekent dat deze personen niet over hun financiële tegoeden mogen beschikken en dus niet meer bij hun geld kunnen. Ook mogen familieleden of vrienden geen geld of andere financiële of economische middelen aan deze personen geven.*

Vraag 8.

Wat is de nationale sanctielijst terrorisme?

Antwoord 8.

De nationale sanctielijst terrorisme is een lijst van (rechts)personen of organisaties die door de Nederlandse overheid zijn aangewezen als (rechts)personen of organisaties die betrokken zijn bij of ondersteuning geven aan terroristische activiteiten op basis van de Sanctieregeling terrorisme 2007-II. Het doel is om te voorkomen dat deze mensen terrorisme plegen of er (financiële) ondersteuning aan geven. Het is voor plaatsing op de lijst geen voorwaarde dat (rechts)personen of organisaties onderwerp zijn van een strafrechtelijk onderzoek of vervolging voor terroristische activiteiten.

Vraag 9.

Waar is de nationale sanctielijst terrorisme te vinden?

Antwoord 9.

³⁸ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/blocking-statute_en.

De lijst is te vinden op de website van de Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/08/27/nationale-terrorisraelijst>

Vraag 10.

Wie besluit of (rechts)personen of organisaties op de lijst komen?

Antwoord 10.

De minister van Buitenlandse Zaken, samen met de minister van Financiën en de minister van Justitie en Veiligheid. Zij moeten de (rechts)persoon of organisatie op de lijst plaatsen als er voldoende aanwijzingen zijn dat de (rechts)persoon of organisatie zich bezighoudt met of (financiële) ondersteuning geeft aan terroristische activiteiten. Bepalend is of diegene of de organisatie gerekend kan worden tot de kring van personen en organisaties zoals bedoeld in Resolutie 1373 (2001) van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN).³⁹

Vraag 11.

Ik sta op de nationale sanctielijst terrorisme. Wat betekent dit?

Antwoord 11.

U bent door de Nederlandse overheid aangewezen als persoon die betrokken is bij dan wel ondersteuning geeft aan terroristische activiteiten. U bent hierdoor 'gesanctioneerd'. Uw tegoeden zijn bevroren. Dit betekent dat u onder andere niet meer bij uw geld kan, dat u geen gebruik meer kunt maken van uw bankrekeningen en creditcards, dat u geen middelen en financiële diensten kunt ontvangen of beschikbaar kunt stellen. Zie verder paragraaf 2.3 voor de uitzonderings-mogelijkheden op deze bevroering.

Vraag 12.

Mijn echtgenoot / broer / zoon / echtgenote / zus / dochter / ander familielid / vriend / staat vermeld op de nationale sanctielijst terrorisme. Wat betekent dit?

Antwoord 12.

Op de nationale sanctielijst terrorisme staan personen die door de Nederlandse overheid zijn aangewezen als personen die op de een of andere wijze zijn betrokken bij terroristische activiteiten. Zij zijn daardoor 'gesanctioneerd'. Hun tegoeden zijn bevroren. Dit betekent dat zij onder andere niet meer bij hun geld kunnen en geen gebruik meer kunnen maken van hun bankrekeningen en creditcards. Het is ook verboden om deze personen geld of andere financiële of economische middelen te geven. Geld of andere financiële of economische middelen geven zonder ontheffing aan deze personen is strafbaar. Zie verder paragraaf 2.3 voor de uitzonderingsmogelijkheden op deze bevroering.

Vraag 13.

De organisatie / vereniging / stichting die ik (financieel) ondersteun staat vermeld op de nationale sanctielijst terrorisme. Wat betekent dit?

Antwoord 13.

Op de nationale sanctielijst terrorisme staan ook rechtspersonen of organisaties die door de Nederlandse overheid zijn aangewezen als rechtspersonen of organisaties die zijn betrokken bij terroristische activiteiten. Zij zijn daardoor 'gesanctioneerd'. Hun tegoeden zijn bevroren. Dit betekent dat zij onder andere niet meer bij hun geld kunnen en geen gebruik meer kunnen maken van hun bankrekeningen en creditcards. Het is ook verboden om deze rechtspersonen of organisaties geld of andere financiële tegoeden te geven. Geld of andere

³⁹ https://www.unodc.org/pdf/crime/terrorism/res_1373_english.pdf.

financiële of economische middelen geven zonder ontheffing aan deze rechtspersonen of organisaties is strafbaar.

Vraag 14.

Ik sta op de nationale sanctielijst terrorisme. Hoe kom ik hier vanaf?

Antwoord 14.

U kunt, onder overlegging van nieuwe informatie, een herzieningsverzoek indienen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken ten aanzien van de bevroeringsmaatregel via dvb-tn@minbuza.nl of per post aan:

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Directie Veiligheidsbeleid

t.a.v. de afdeling Terrorismebestrijding en nationale veiligheid

Postbus 20061

2500 EB Den Haag

Ook kunt u tegen de bevroeringsmaatregel binnen de daarvoor geldende termijnen, bezwaar en (hoger) beroep aantekenen op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Artikel 3:9.).

Vraag 15.

Wat gebeurt er met geld dat bevroren is?

Antwoord 15.

Als iemand gesanctioneerd is en zijn of haar tegoeden bevroren zijn betekent dit niet dat dit geld afgepakt wordt. De bevroering van tegoeden is bedoeld om het geld vast te houden (bevroeren) en tijdelijk niet beschikbaar te maken voor de gesanctioneerde persoon of organisatie. Als er bijvoorbeeld geld op een rekening staat, zal dit geld op de rekening blijven staan. Als de (rechts)persoon of organisatie niet meer gesanctioneerd is, zal het geld weer vrij beschikbaar komen voor deze (rechts)persoon of organisatie.

2.3 Gevolgen voor gesanctioneerde personen

*Gesanctioneerde personen mogen niet over hun financiële tegoeden beschikken en **kunnen dus niet meer bij hun geld**. Ook mogen familieleden of vrienden geen geld of andere financiële of economische middelen aan deze personen geven. Om basisbehoeftes zoals voeding, kleding, onderdak en huur te kunnen betalen kunnen gesanctioneerde personen en familieleden vrienden **ontheffing aanvragen**.*

2.3.1 Nationale sanctielijst terrorisme

Vraag 16.

Ik sta op de nationale sanctielijst terrorisme, hoe kan ik betalen voor mijn primaire levensbehoeften?

Antwoord 16.

Primaire of eerste levensbehoeften gaan over het behouden van het bestaansminimum, zoals voeding, kleding en onderdak, bepaalde nutsvoorzieningen en belastingen.⁴⁰ Om te voorzien in uw primaire levensbehoeften, zoals het kopen van voedsel, het betalen van huur of het betalen van medische kosten kunt u een ontheffing aanvragen. In de ontheffing staat precies welke uitgaven zijn toegestaan. Op die manier kunt u bepaalde

⁴⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2019/02/12/procedures-totstandkoming-en-beeindiging-van-bevroeringsmaatregelen-terrorisme>.

rekeningen, zoals de huur, voldoen, of kunt u, bijvoorbeeld maandelijks, een bepaald bedrag opnemen voor bijvoorbeeld levensmiddelen.

Als u een ontheffing wilt aanvragen, kunt u contact opnemen met het Ministerie van Financiën via het emailadres sancties@minfin.nl of op het volgende postadres:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Vraag 17.

Ik sta op de nationale sanctielijst terrorisme, en ik ben gedetineerd. Wat betekent dit voor mijn tegoeden?

Antwoord 17.

U kunt een ontheffing aanvragen om uw werkgeld te kunnen gebruiken voor aankopen binnen de gevangenis. Ook kunt u leefgeld ontvangen van één persoon buiten detentie. U en/of uw contactpersoon kan hiervoor een ontheffing aanvragen bij het Ministerie van Financiën. U kunt één persoon als contactpersoon aanwijzen, bijvoorbeeld een partner, familielid of vriend(in). Uw contactpersoon kan contact opnemen met het Ministerie van Financiën via het emailadres sancties@minfin.nl of op het volgende postadres:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Vraag 18.

Ik sta op de nationale sanctielijst terrorisme, maar ik ben niet meer gedetineerd of ik ben door de rechter vrijgesproken. Wat betekent dit voor mijn tegoeden?

Antwoord 18.

Uw tegoeden blijven nog steeds bevroren. Het is voor plaatsing op de lijst geen voorwaarde dat u strafrechtelijk wordt vervolgd, of dat u bent veroordeeld of in detentie zit voor een terroristische activiteit. U mag wel ontheffing aanvragen voor de voorziening in uw primaire levensbehoeften, zie vraag 14. Ook kunnen anderen ontheffing aanvragen om u geld te geven voor uw primaire levensbehoeften, zie vraag 15. In overleg met de gemeente kan in het kader van een resocialisatietraject een verzoek tot *delisting* worden ingediend. Terugkeer in de maatschappij na uw detentie kan een reden zijn om zo'n herzieningsverzoek in te dienen.

Vraag 19.

Ik sta op de nationale sanctielijst terrorisme en ik heb een ontheffing van het Ministerie van Financiën. Er gaat iets fout met de betaling van een rekening genoemd in de ontheffing of ik heb een vraag over de ontheffing. Wat moet ik doen?

Antwoord 19.

Als er een iets misgaat met de (automatische) betaling van een rekening die primaire levensbehoeftes betreft, dan kunt u hierover eerst contact zoeken met

uw bank. Als u met uw bank niet tot een oplossing kunt, kunt u contact opnemen met het Ministerie van Financiën via het emailadres sancties@minfin.nl of via:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Bij een eerder aangevraagde ontheffing wordt rekening gehouden met prijswijzigingen door inflatie. Mocht uw huur of zorgverzekering om die reden wijzigen, dan hoeft u niets te doen.

Vraag 20.

Hoe kan ik nog wel voor mijn familie of vrienden zorgen die op de nationale sanctielijst terrorisme staan?

Antwoord 20.

Geld of andere financiële of economische middelen geven zonder ontheffing aan uw familielid of vriend(in) is strafbaar. U kunt een ontheffing aanvragen bij het Ministerie van Financiën. Dit kan onder meer wanneer de gesanctioneerde persoon toegang tot zijn/haar tegoeden nodig heeft voor primaire levensbehoeften, zoals het kopen van voedsel, het betalen van huur of het betalen van medische kosten. U mag ook zo'n ontheffing aanvragen als uw familielid of vriend(in) gedetineerd is.

Als u een ontheffing wilt aanvragen kunt u contact opnemen met het Ministerie van Financiën via het emailadres sancties@minfin.nl of op het volgende postadres:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Vraag 21.

Mijn familielid/ vriend/ vriendin staat op de nationale sanctielijst terrorisme en bevindt zich in Syrië of elders in het buitenland. Kan ik geld sturen?

Antwoord 21.

Deze persoon is door de Nederlandse overheid aangewezen als iemand die betrokken is bij terroristische activiteiten. Geld of andere financiële of economische middelen geven zonder ontheffing aan deze personen is strafbaar. Voor personen die zich bevinden in Syrië of elders in het buitenland dient u dus ook een ontheffing aan te vragen. Een voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is dat toezicht op de financiële transacties mogelijk is. Zo kan worden gecontroleerd dat het geld niet wordt gebruikt voor de financiering van terrorisme. Zonder die controlegarantie wordt geen ontheffing afgegeven.

Vraag 22.

Mijn (toekomstige) werknemer staat op de nationale sanctielijst terrorisme. Wat moet ik nu doen?

Antwoord 22.

U mag deze werknemer in dienst nemen of houden. U moet zich wel houden aan de verbodsbepalingen van de sanctieregeling. U kunt uw (toekomstige) werknemer geen geld of andere financiële of economische middelen geven, zoals

het salaris. Voor het storten van salaris kan een ontheffing voor worden aangevraagd. In de ontheffing staat precies welke uitgaven zijn toegestaan. Zo kan in de ontheffing worden bepaald dat (een deel van) het salaris kan worden besteed aan primaire levensbehoeften, zoals de huur of levensmiddelen. Neem hiervoor contact op met het Ministerie van Financiën via een email naar sancties@minfin.nl of via:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

2.3.2 Internationale sancties

Vraag 23.

Ik sta op een EU / VN sanctielijst en ik wil toegang tot mijn tegoeden in Nederland en / of ik wil toegang tot mijn tegoeden terwijl ik in Nederland verblijf. Hoe krijg ik toegang tot mijn tegoeden?

Antwoord 23.

U bent door de EU of de VN gesanctioneerd en uw tegoeden zijn bevroren. Sanctieregimes kennen uitzonderingen of gronden voor een ontheffing op de tegoedenbevrozing, bijvoorbeeld voor primaire levensbehoeften of om diplomatieke of humanitaire redenen.

Als u een ontheffing op de bevrozing wilt aanvragen kunt u contact opnemen met het Ministerie van Financiën ofwel via het emailadres sancties@minfin.nl of op het volgende postadres:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Voor overige vragen over ontheffingen en vergunningen zie paragraaf 2.6. De vragen in het eerste gedeelte van dit hoofdstuk kunt u ook inzien.

2.4 Sanctieregelgeving voor financiële instellingen en trustkantoren

*Sanctieregels betekenen voor **financiële instellingen en trustkantoren genoemd in artikel 10 Sanctiewet** die (vermoeden dat ze) in aanraking komen met gesanctioneerde personen of entiteiten, dat ze daarvan:*

- *de tegoeden bevroren (en geen financiële diensten, geld of andere financiële of economische middelen aan gesanctioneerde personen of entiteiten ter beschikking stellen);*
- *de bevroren tegoeden melden;*
- *daarvoor onder toezicht staan.*

Vraag 24.

Wat moet ik doen als een sanctie in de vorm van een bevrozingsmaatregel van toepassing wordt op een bestaande cliënt?

Antwoord 24.

U dient de tegoeden van deze cliënt te vast te houden en niet vrij te geven (bevroren). U dient de dienstverlening aan de cliënt niet te stoppen, maar u moet ervoor zorgen dat de cliënt niet meer gebruik kan maken van uw financiële diensten of van zijn of haar tegoeden. U dient de cliënt ook geen nieuwe

tegoeden beschikbaar te stellen. U moet de tegoeden wel bewaren om op een later moment, wanneer de sanctiemaatregel niet meer van toepassing is op de cliënt of er een ontheffing is verleend door het Ministerie van Financiën, deze (eventueel beperkt) beschikbaar te stellen.

In het geval dat u trustdiensten verleent aan een cliënt dient u ook deze diensten te bevriezen, en geen nieuwe diensten aan te bieden. Dit houdt bijvoorbeeld in dat u geen nieuwe directeuren aan uw cliënt mag verstrekken of nieuwe eigendomsstructuren mag opzetten. U moet de situatie zoals hij bestond voor de bevroeringsmaatregel behouden.

Vraag 25.

Hoe moet ik omgaan met een prospectieve cliënt waarop een bevroeringsmaatregel van toepassing is?

Antwoord 25.

Als een gesanctioneerde (rechts)persoon of entiteit zich bij u meldt om cliënt te worden, bent u vrij om deze cliënt te weigeren. Enige tegoeden die door deze prospectieve cliënt aan u wordt of is gegeven dient u wel gelijk te bevriezen en niet meer beschikbaar te stellen aan deze rechts(persoon) of entiteit. Dit moet u ook doen als deze (rechts)persoon of entiteit nog geen cliënt van u is geworden.

Vraag 26.

Hoe moet ik omgaan met rente bij- of afschrijvingen bij een bevroren rekening?

Antwoord 26.

Rente bij- of afschrijvingen die deel zijn van een geautomatiseerd systeem en waarbij er geen speciale voordelen worden gegeven aan de bevroren rekening mogen alsnog worden uitgevoerd, mits de eventuele bijgeschreven rente ook bevroren wordt en het rentepercentage niet significant afwijkt van de in de markt gehanteerde rente. Hiervoor hoeft dan geen ontheffing worden aangevraagd.

Vraag 27.

Een gesanctioneerde persoon heeft een gezamenlijke bankrekening of deelt een ander financieel tegoed met een niet-gesanctioneerde persoon. Hoe moet de financiële marktpartij omgaan met een situatie waarbij de tegoeden van de gesanctioneerde persoon bevroren wordt?

Antwoord 27.

Omdat de gesanctioneerde persoon toegang heeft tot de bankrekening, dient de financiële marktpartij deze rekening of ander tegoed te bevriezen. In het geval van een bankrekening behoort in beginsel de helft van de tegoeden op de gezamenlijke rekening echter tot de niet-gesanctioneerde persoon. De bank in dat geval dient daarom een ontheffing aan te vragen bij het Ministerie van Financiën om een rekening te openen op naam van de niet-gesanctioneerde persoon en daar de helft van de tegoeden van de gezamenlijke rekening op te storten.

De niet-gesanctioneerde persoon heeft daarna vrij toegang tot de tegoeden op de geopende rekening. De andere helft van de tegoeden blijft bevroren op de gezamenlijke rekening. Er is een ontheffing nodig om toegang te krijgen tot deze tegoeden, bijvoorbeeld om te kunnen voorzien in de primaire levensbehoeften.

Vraag 28.

Het minderjarige kind van de gesanctioneerde persoon heeft een minderjarigen-rekening. Hoe moet de bank omgaan met een

minderjarigen-rekening bij de bevroering van de tegoeden van de gesanctioneerde persoon?

Antwoord 28.

Bij minderjarigen zijn er twee mogelijkheden:

1. De rekening staat op naam van de ouders, maar is wel bedoeld voor het kind;
2. De rekening staat op naam van het kind.

Ad 1.

Als de bankrekening op naam van beide ouders staat, zijn de ouders rechthebbende op het tegoed van de bankrekening. De bank dient de rekening dan te behandelen als een gezamenlijke bankrekening van de gesanctioneerde en zijn partner (zie vraag 1). Indien de rekening op naam van één van de ouders staat, is deze de rechthebbende op het tegoed van de bankrekening. De bank dient de rekening te behandelen als een normale bankrekening die op naam van de gesanctioneerde dan wel de niet-gesanctioneerde persoon staat.

Ad 2.

Als de rekening op naam van het kind staat, is deze de rechthebbende op het banktegoed. Ouders met gezag hebben echter toegang tot een minderjarigen-rekening en kunnen dus over de tegoeden beschikken. Dat het hen als goede bewindvoerders niet vrij staat om geld van de rekening van het kind op te nemen en voor andere doeleinden dan voor het kind te gebruiken, doet niet af aan het feit dat zij toegang hebben tot de tegoeden. Als beide ouders het gezag hebben, dient de bank de rekening daarom te behandelen als een gezamenlijke bankrekening van de gesanctioneerde en zijn partner (zie vraag 1). Als één van de ouders het gezag heeft, dient de bank deze rekening te behandelen als een normale bankrekening die op naam van de gesanctioneerde dan wel de niet-gesanctioneerde persoon staat.

2.5 Sanctieregeling voor overige bedrijven of beroepsgroepen

*Sanctieregels betekenen voor **financiële instellingen en trustkantoren genoemd in artikel 10 Sanctiewet** die (vermoeden dat ze) in aanraking komen met gesanctioneerde personen of entiteiten, dat ze daarvan:*

- *De tegoeden bevroeren (en geen financiële diensten, geld of andere financiële of economische middelen aan gesanctioneerde personen of entiteiten ter beschikking stellen)*
- *De bevroren tegoeden melden*
- *Daarvoor onder toezicht staan*

*Voor **alle personen en beroepsgroepen buiten die groep van artikel 10 Sanctiewet** geldt alleen de verplichting dat tegoeden moeten worden bevroren. Wat er kan en wat er moet, lichten we hier toe.*

Vraag 29.

Ik ben een financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Wat betekent dit voor mij?

Antwoord 29.

Voor u betekent de Sanctiewet dat u de tegoeden moet bevroeren en dat u deze moet melden. U dient uw administratieve organisatie en interne controle zo in te richten dat u financiële middelen van personen en entiteiten op de sanctielijsten kunt detecteren, en de toezichthouder hierover kunt informeren (meer hierover in het voorgaande hoofdstuk). Tot slot betekent dit dat u voor de naleving van uw Sanctiewetverplichtingen onder toezicht staat van DNB of de AFM. Meer informatie vindt u in het voorgaande hoofdstuk.

Vraag 30.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben wel een Wwft-instelling.* Hoe verschillen de verplichtingen uit beide wetten voor mij van elkaar?

*Wwft-instellingen: instellingen genoemd in artikel 1a van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Naast de instellingen genoemd in artikel 10 Sanctiewet (dit zijn financiële instellingen en trustkantoren) zijn dit onder meer de accountants, advocaten, belastingadviseurs, aanbieders van virtuele valuta, kopers en verkopers van goederen (bijv kunstvoorwerpen of auto's), notarissen, makelaars, casino's en kluisverhuurders. Dit zijn poortwachters in het kader van de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering.

Antwoord 30.

De Wwft wordt vaak samen met de Sanctiewet genoemd, maar de twee wetten brengen andere verplichtingen met zich mee.

De Sanctiewet stelt de verplichting om de identiteit van nieuwe en bestaande relaties te controleren, zodat kan worden nagegaan of deze overeenkomen met personen of entiteiten genoemd op de sanctielijsten. Als dit het geval is, mogen die transacties niet worden gefaciliteerd. Financiële instellingen dienen die verzoeken om financiële diensten of transacties waarbij gesanctioneerde personen of entiteiten betrokken te zijn, op grond van het *Besluit melding transacties financiering terrorisme* te melden bij FIU-Nederland. De Wwft stelt de verplichting tot het doen van cliëntonderzoek, zodat duidelijk wordt met wie er zaken wordt gedaan. Transacties vinden wel plaats maar worden doorlopend gemonitord, en voor zover ongebruikelijk, worden ze gemeld bij FIU-Nederland.

Ook gaat het in de Sanctiewet en lagere regelgeving om het begrip 'relatie' en spreekt de Wwft van 'de cliënt'. Met een relatie in de Sanctiewet wordt bedoeld: iedereen die betrokken is bij een financiële dienst of transactie. De verplichting tot naleving strekt hier dus verder dan onderzoek naar alleen uw cliënt en gaat bijvoorbeeld ook om de uiteindelijk belanghebbende (UBO), eventuele gemachtigden en de wederpartij bij een financiële transactie.

Daarnaast gaat de Wwft uit van een *risicogebaseerde benadering* waarbij geldt dat een inschatting moet worden gemaakt van het risico op witwassen of terrorismefinanciering bij bepaalde cliënten. De Sanctiewet daarentegen kent een resultaatverplichting en is *rule-based*, wat betekent dat alle relaties moeten worden gecontroleerd.

Als u dus een Wwft-instelling maar geen artikel 10 Sanctiewet-instelling bent, dient u de hierboven samengevatte Wwft-verplichtingen te volgen. De Sanctiewet-verplichtingen rond het controleren en screenen, meldplicht en toezicht (zie hoofdstuk 1) gelden in dit geval niet voor u.

Vraag 31.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben wel een Wwft-instelling.* Hoe kan ik me aan de Sanctiewet houden?

Antwoord 31.

De Sanctiewet vereist dat er geen financiële diensten worden verricht of transacties worden gefaciliteerd voor gesanctioneerde personen of entiteiten. Een controle op die lijsten is deels in te passen in het cliëntonderzoek dat u op grond van de Wwft moet verrichten. Het ligt in de rede om bij de aanvang van een relatie na de identificatie van de cliënt te controleren of deze op een sanctielijst staat. Bij periodieke herbeoordeling van de cliënten kan deze stap ook worden ingebouwd. Daarnaast kunnen bepaalde indicaties die uit het cliëntenonderzoek

komen er op wijzen dat u alert moet zijn of de persoon op een sanctielijst staat of hier wellicht in de toekomst aandacht voor moet zijn. Te denken valt aan cliënten of UBO's uit derde hoog risicolanden in de zin van de Wwft of in geval van politiek prominente personen uit bepaalde landen. Uw risicomangement op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering, als voorgeschreven in de Wwft, kan u zo helpen om gesanctioneerde personen of entiteiten te identificeren en geen financiële diensten (meer) aan hen aan te bieden.

Vraag 32.

Wat zijn voorbeelden van sanctieovertredingen voor deze categorie instellingen, die Wwft-instellingen zijn maar niet in artikel 10 Sanctiewet zijn genoemd?

Antwoord 32.

- Voorbeeld 1. Het kan zijn dat u als makelaar wordt gevraagd voor de aan- of verkoop van vastgoed door een gesanctioneerde persoon of entiteit, of dat u wordt gevraagd voor de bemiddeling in verhuur voor of aan een gesanctioneerde persoon of entiteit.
- Voorbeeld 2. Als aanbieder van kansspelen kunt u de situatie tegenkomen dat een gesanctioneerde persoon of entiteit in uw kansspelen wint, bijvoorbeeld een cadeaupakket, tegoedbon of prijzengeld.
- Voorbeeld 3. Als handelaar kunt u worden benaderd voor de aan- of verkoop of ruil van waardevolle goederen, zoals auto's, goud of kunst met een gesanctioneerde persoon of entiteit.
- Voorbeeld 4. Verder kan het zijn dat u als accountant, belastingadviseur of advocaat wordt gevraagd om diensten te verlenen die zien op beheer, behoud, vermeerdering of vermindering van financiële bezittingen van een gesanctioneerde persoon of entiteit, of dat u als notaris een akte passeert die hier op ziet. Deze situatie kan zich, in het geval van advocaten, ook voordoen als het niet om een gesanctioneerde cliënt maar om een gesanctioneerde wederpartij gaat.

Dit zijn allemaal diensten die u volgens de Sanctiewet niet aan deze relatie mag verlenen. Als u deze situaties tegenkomt, moet u de diensten stopzetten of bij aanvang weigeren. Uw risicomangement als voorgeschreven in de Wwft kan u helpen om gesanctioneerde personen of entiteiten te identificeren en deze diensten niet (meer) aan hen aan te bieden (zie vorig antwoord). De Sanctiewet staat er tot slot niet aan in de weg om als advocaat voor een gesanctioneerde partij op te treden. Als uw cliënt u zelf wil betalen voor uw dienstverlening, dient u contact op te nemen met het Ministerie van Financiën voor een ontheffing (zie paragraaf 2.2).

Vraag 33.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben wel een Wwft-instelling.* Moet ik gebruik maken van screeningssystemen om mij aan de Sanctiewet te kunnen houden?

Antwoord 33.

De Sanctiewet schrijft voor uw instelling geen verplichte screeningssystemen (AO/IC) voor. De Wwft verplicht u wel tot risicomangement. Dit kan u helpen om gesanctioneerde personen of entiteiten te identificeren (zie voorgaande vraag).

Vraag 34.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben wel een Wwft-instelling.* Wat moet ik doen om als ik een Sanctiewet-overtreding tegenkom?

Antwoord 34.

In de situatie dat u hebt vastgesteld dat u zaken doet met een (rechts)persoon of entiteit op de sanctielijsten, stopt u met het verlenen of ter beschikking stellen van financiële middelen of diensten aan de gesanctioneerde persoon of entiteit. Mocht u vermoeden dat de Sanctiewet-overtreding gepaard gaat met een overtreding van de Wwft, dan dient u dit te melden bij FIU-Nederland.

Vraag 35.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben wel een Wwft-instelling.* Wat moet ik doen als een bestaande relatie op een VN/EU/NL sanctielijst wordt geplaatst?

Antwoord 35.

De dienstverlening moet worden bevroren. U mag geen afscheid nemen van uw cliënt. Dit om te voorkomen dat de gesanctioneerde relatie elders financiële diensten af zou kunnen nemen.

Vraag 36.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben wel een Wwft-instelling.* Wat moet ik doen als de wederpartij van mijn transactie op een VN/EU/NL sanctielijst staat?

Antwoord 36.

De dienstverlening moet worden bevroren. U mag de transactie niet uitvoeren. Mocht u vermoeden dat sprake is van een overtreding van de Wwft, dan dient u dit te melden bij FIU-Nederland.

Vraag 37.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben ook geen Wwft-instelling. Hoe kan ik me aan de Sanctiewet houden?

Antwoord 37.

Sanctieregels betekenen voor iedereen een verbod om direct of indirect geld of goederen ter beschikking te stellen aan personen of entiteiten die op de nationale, de EU of de VN sanctielijst staan. De hoogte van het bedrag maakt hierbij niet uit; ook het overmaken van een klein bedrag is strafbaar. Verder kunt u, wanneer u (vermoedt dat u) te maken hebt met een persoon of entiteit op een sanctielijst, hiervan melding of aangifte doen bij de politie. Mocht u wél geld ter beschikking willen stellen aan een gesanctioneerde omdat die persoon hiervan in zijn levensonderhoud moet voorzien (zoals betalen van huur of zorgverzekering), dan dient u hiervoor een ontheffing aan te vragen. Meer hierover in hst 2.2 en 2.3.

Vraag 38.

Ik ben geen financiële instelling of trustkantoor als genoemd in artikel 10 Sanctiewet. Ik ben ook geen Wwft-instelling. Hoe kan ik controleren dat ik te maken heb met een gesanctioneerde (rechts)persoon of entiteit?

Antwoord 38.

U kunt controleren of u te maken hebt met een gesanctioneerde (rechts)persoon of entiteit door de sanctielijsten af te scrollen. U kunt hiervoor gebruik maken van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationale-sancties/beleid-voor-internationale-sancties>.

Vraag 39.

Ik kom erachter dat een andere (rechts)persoon of entiteit de Sanctiewet heeft overtreden, wat moet ik doen?

Antwoord 39.

Wanneer u (vermoedt dat u) te maken hebt met een persoon of entiteit op een sanctielijst, kunt u hiervan melding of aangifte doen bij de politie.

Vraag 40.

Ben ik strafbaar als ik (in het verleden) geld heb overgemaakt naar een entiteit, of een bestuurder van deze entiteit, die op de sanctielijst staat?

Antwoord 40.

Dit is afhankelijk van of die entiteit in het verleden ook op een sanctielijst stond. Als dat het geval is, dan bent u in overtreding en strafbaar; als deze entiteit ten tijde van de transactie niet gesanctioneerd was, dan bent u niet strafbaar.

Vraag 41.

Ik heb samengewerkt met een gesanctioneerde entiteit, hierbij was geen sprake van een financiële relatie, ben ik daarmee strafbaar?

Antwoord 41.

Dit is afhankelijk van de aard van de dienstverlening (voorbeelden zijn opgenomen in vraag 32). In een samenwerking met een gesanctioneerde entiteit verschuilt evenwel altijd het risico dat u de Sanctiewet overtreedt, daarom is het raadzaam zich u hierin te verdiepen voordat u de relatie aangaat.

2.6 Vergunningen en ontheffingen

Sancties kunnen worden opgelegd tegen landen, organisaties, bedrijven en individuele personen. Mocht u handelen met organisaties en/of naar landen waartegen sancties gelden, dan kan een vergunningsplicht van kracht zijn:

- In het geval van niet-financiële sancties zoals handelsbeperkingen richt u zich voor uw exportvergunning of -ontheffing tot het Centrale Dienst voor In- en Uitvoer van de Douane.*
- In het geval van financiële sancties (bevrozing van bankrekeningen of andere bezittingen, of beperkingen op financiële transacties of op het gebied van investeringen) gericht tegen entiteiten of landen dient u de vergunnings- of ontheffingsaanvraag in bij het Ministerie van Financiën.*

Het ministerie toetst voor de ontheffingsaanvraag aan de voorwaarden zoals opgenomen in de specifieke sanctieregeling. Een voorbeeld van een sanctieregeling op grond waarvan een financiële vergunning moet worden aangevraagd is Verordening (EU) nr. 833/2014 van de Raad van 31 juli 2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren.

Vraag 42.

Wat is het verschil tussen een ontheffing en een vergunning?

Antwoord 42.

Een ontheffing is een uitzondering op een wettelijk gebod of verbod: een toestemming om een bepaalde activiteit uit te voeren die eigenlijk bij wet verboden is. In het geval van financiële sancties worden ontheffingen uitgegeven om beperkte transacties van en naar een bevroren rekening tijdelijk toe te staan

(zie verder paragrafen 2.2-2.4). Een vergunning is een toestemming om een bepaalde activiteit uit te voeren. In het geval van financiële sancties kan het gaan om beperkingen op financiële transacties naar een gesanctioneerd land of op het gebied van investeringen: die kunnen dan alleen doorgaan als de juiste vergunning is afgegeven, en onder de voorwaarden die zijn opgenomen in de vergunning.

Vraag 43.

Ik exporteer goederen of diensten. Hoe weet ik of er sancties van toepassing zijn op de organisaties en/of landen waarmee ik werk?

Antwoord 43.

Sancties kunnen worden opgelegd tegen landen, organisaties, bedrijven en individuele personen. Voor een overzicht of er sancties gelden tegen de organisaties of landen waarmee u werkt, kunt u de sanctielijsten van de VN, de EU en Nederland raadplegen, vindbaar via:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationale-sancties/beleid-voor-internationale-sancties>. Ook verwijzen we u graag naar vraag drie van paragraaf 2.1.

Vraag 44.

Voor mijn export gelden geen handelsbeperkingen. Gelden financiële sancties dan ook niet?

Antwoord 44.

De VN en EU kunnen verschillende soorten sancties opleggen: naast financiële sancties kunnen dit ook handelsbeperkingen, wapenembargo's of reis- en visumbepalingen voor bepaalde personen zijn. De verschillende soorten sancties sluiten elkaar niet uit. Het kan ook zijn dat handelsbeperkingen niet gelden, maar financiële sancties wel. Via de VNVR-resoluties, EU-Raadsbesluiten en sanctieverordeningen en de nationale sanctieregelingen (zie hoofdstuk 1) kunt u niet alleen vinden tegen wie de sancties zijn gericht, maar ook om welke soorten sancties het gaat. Wij adviseren u daarom om voorafgaand aan uw export deze instrumenten (sanctielijsten) te raadplegen.

Vraag 45.

Ik exporteer naar een land waartegen sancties gelden. Wat moet ik doen?

Antwoord 45.

Wij adviseren u om voorafgaand aan de export de sanctielijsten te raadplegen zoals uitgelegd in vraag 43.

- Voor de export naar gebieden waar niet-financiële sancties (handelsbeperkingen, reis- en visumbepalingen en/of wapenembargo's) gelden, kunt u een ontheffing of vergunning aanvragen bij de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (CDIU) van de Douane. De CDIU geeft vergunningen en ontheffingen af voor goederen die u zonder vergunning of ontheffing niet mag uit-, in- of doorvoeren naar bepaalde landen. Zie verder https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/douane+voor+bedrijven/veiligheid+gezondheid+economie+en+milieu/_vgem/cdiu/cdiu_strategische_goederen/cdiu_strategische_goederen_content.

- Als het gaat om export naar gebieden waar financiële sancties (bevrozing van bankrekeningen of andere bezittingen, of beperkingen op financiële transacties of op het gebied van investeringen) gelden, dan kunt u uw aanvraag voor een vergunning of ontheffing indienen bij het Ministerie van Financiën. Uw aanvraag kan naar sancties@minfin.nl, of per post naar:

Ministerie van Financiën
Directie Financiële Markten
Team Sancties
Postbus 20201
2500 EE Den Haag.

Vraag 46.

Ik exporteer naar een land waartegen sancties gelden en ik heb hiervoor al een exportvergunning van het CDIU. Is dat alles dat ik nodig heb?

Antwoord 46.

Een exportvergunning is de toestemming om –onder de voorwaarden die zijn opgenomen in de vergunning– te exporteren naar een land waartegen handelsbeperkingen, reis- en visumbepalingen en/of wapenembargo's gelden. Als in aanvulling daarop ook nog financiële sancties gelden, bijvoorbeeld voor investeringsdiensten, dan dient u ook een vergunning of ontheffing aan te vragen bij het Ministerie van Financiën. U kunt uw aanvraag per mail of per post indienen (zie verder voorgaande vraag). Meer informatie over specifieke sanctiemaatregelen m.b.t. goederenexport naar de Russische Federatie en Iran vindt u ook via

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/exportcontrole-strategische-goederen/factsheets-exportcontrole-strategische-goederen>.

Vraag 47.

Als ik al een exportvergunning van het CDIU heb ontvangen, krijg ik dan ook gegarandeerd ook een financiële vergunning?

Antwoord 47.

De exportvergunning die door het CDIU is afgegeven is geen garantie dat het Ministerie van Financiën ook een financiële vergunning kan afgeven. Hiervoor toetst het Ministerie aan de voorwaarden die in de sanctieregeling (bijvoorbeeld een EU-verordening) zijn opgenomen.

Vraag 48.

Hoe weet ik of ik een vergunning moet aanvragen? (Voor welke situaties moet ik een vergunning aanvragen?)

Antwoord 48.

Voor een overzicht van de sancties die van kracht zijn kunt u de sanctielijsten raadplegen (zie hoofdstuk 1). Via die lijsten komt u bij de juiste sanctieregelingen uit. Uit die regelingen blijkt of het in uw geval mogelijk of nodig is om een ontheffing of vergunning aan te vragen. In vraag 43 is uitgelegd hoe de sanctielijsten te vinden zijn.

Vraag 49.

Waar kijkt het Ministerie van Financiën naar bij vergunningsafgifte?

Antwoord 49.

Het Ministerie van Financiën toetst aan de voorwaarden die in de specifieke sanctieregeling zijn opgenomen. Een voorbeeld van een sanctieregeling op grond waarvan een financiële vergunning moet worden aangevraagd is Verordening (EU) nr. 833/2014 van de Raad van 31 juli 2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren. In artikel 4 staat dat een vergunning moet worden aangevraagd voor financiering of financiële bijstand in specifieke gevallen. In artikel 5 wordt voorts aangegeven welke investeringen verboden zijn. Wij toetsen de casus dan aan die artikelen.

Vraag 50.

Op welk moment moet ik een ontheffing of vergunning aanvragen?

Antwoord 50.

U hebt in beginsel een vergunning of ontheffing nodig voordat u kunt handelen op grond van die vergunning of ontheffing. Ontheffingen kunnen slechts bij uitzondering met terugwerkende kracht worden afgegeven. Zonder vergunning of ontheffing is de gesanctioneerde handeling of transactie strafbaar.

Het is van belang om rekening te houden met de termijnen zoals genoemd in de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). Vergunningen en ontheffingen zijn bestuursrechtelijke besluiten in de zin van de Awb. Tegen deze besluiten staat bezwaar open en bij weigering moet het principe van hoor en wederhoor worden toegepast. Op grond van de Awb moet een besluit binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag worden genomen, en als dat niet mogelijk is, moet dit aan de verzoeker worden meegedeeld met redenen omkleed, en moet worden aangegeven wanneer wel een besluit kan worden genomen.

Vraag 51.

Hoe kan ik een ontheffing aanvragen als ik hulp in de vorm van goederen wil verlenen aan gesanctioneerde gebieden en waar moet ik dan rekening mee houden?

Antwoord 51.

Wij adviseren u om voorafgaand aan de export de sanctielijsten te raadplegen zoals uitgelegd in vraag 43. Zo kunt u achterhalen om welke sancties het gaat en bij welke partijen u een ontheffing moet aanvragen. Meer hierover in vraag 45.

Vraag 52.

Onze organisatie ondervindt moeilijkheden met de financiering van projecten in het buitenland, bestaat er een organisatie die ons hierbij kan adviseren?

Antwoord 52.

De organisatie die u mogelijk kan adviseren, is afhankelijk van de aard van uw vraag en de sancties die gelden, van uw onderneming en van de problemen. Voor verzoeken voor ontheffingen of vergunningen en algemene vragen over sancties die gelden in het land waar u projecten uitvoert kunt u terecht bij het Ministerie van Financiën en/of het CDIU, als aangegeven in onder meer vraag 45. Bent u een onderneming en doet u zaken in een land waartegen sancties gelden, dan kunt u ook terecht bij het RVO.⁴¹ Het Ministerie van Financiën is geen partij in zaken tussen organisaties en financiële instellingen en treedt niet in individuele gevallen. Mocht u als consument of ondernemer klachten hebben over financiële diensten van financiële instellingen, dan kunt u zich richten tot het Kifid.⁴² Tot slot

⁴¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/internationaal-ondernemen/landenoverzicht/zakendoen-sanctielanden>.

⁴² <https://www.kifid.nl/>.

wordt in de volgende paragraaf kort ingegaan op organisaties die humanitaire hulpverlening bieden in landen waartegen sancties gelden.